

Økologiske mjølkebruk er mer effektive enn konvensjonelle!

Ei masteroppgave fra Norges Handelshøyskole viser at det er små forskjeller i lønnsomhet mellom økologiske og konvensjonelle melkebruk, men at innteksteffektiviteten på slike bruk er høyere – altså at økobøndene er mer effektive.

Grete Lene Serikstad | NORSØK

Resultatene ble presentert av Bjørn Gunnar Hansen fra TINE SA på den nasjonale økomelkkonferansen i Stjørdal. Han gav først en kort oversikt over hva tidligere studier av økonomien i økologisk mjølkeproduksjon har kommet fram til. Blant annet har NIBIO og TINE SA undersøkt lønnsomhet, arbeidsforbruk og avlingsnivå i ulike studier. Konklusjonene fra disse undersøkelsene viser at det er små forskjeller i driftsresultat og lønnsomhet. I økologisk landbruk er mjølkeprisen høyere, men det er også prisen på kraftfôr. Ei masteroppgave fra 2016 (Lenning & Moland) med tema hvilke faktorer som kjennetegner effektiv drift, viste imidlertid at økologisk drift bidro til økt effektivitet. I denne studien var arbeidstimer inkludert.

Ny undersøkelse

De to studentene på Norges Handelshøyskole, Hans Haga og Kristian Lindblad, ønsket å sammenligne lønnsomhet og effektivitet på økologiske og konvensjonelle bruk. De kontaktet TINE for å kunne benytte tall fra bruk i Mjølkonomi for årene 2014-2016. Økologisk og konvensjonelt er to ulike måter å drive på, med ulike forutsetninger og ulik produksjonsteknologi. Dette gir ulike tilpasninger til rammevilkårene, og gjør sammenligninger vanskelig.

Med utgangspunkt i 59 økologiske bruk konstruerte de ei gruppe av konvensjonelle mjølkebønder med tilnærmet like forutsetninger som de økologiske brukene. Dette resulterte i ei kontrollgruppe med 177 konvensjonelle bruk.

Resultatene fra denne gjennom-

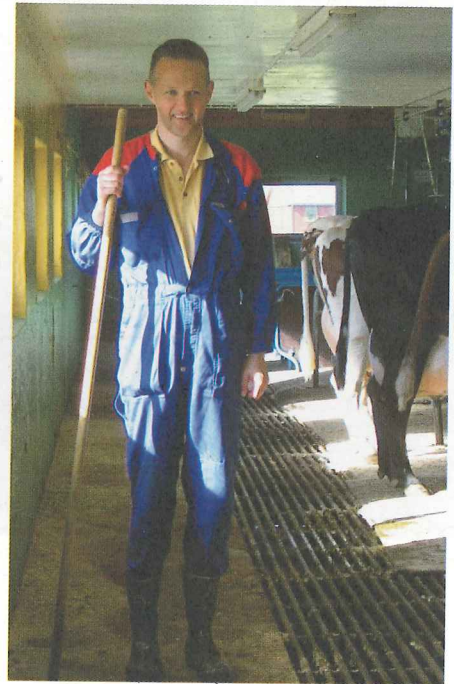
gangen bekreftet tidligere undersøkelser, det ble ikke påvist forskjell i lønnsomheten mellom økologiske og konvensjonelle bruk. Men studentene ønsket også å sammenligne effektiviteten i drifta. Hvilket utbytte blir oppnådd ut fra innsatsfaktorene som settes inn? De benyttet en stokastisk frontanalyse, som er en vanlig metode uansett hva slags bedrifter som analyseres. Alle inntekter, inklusive tilskudd, ble tatt med. Innsatsfaktorer var grovfôrareal og kostnader knytta til grovfôrdyrkinga, mjølkekvote, variable kostnader og avskrivninger for bygninger og grøfter.

Antall arbeidstimer var ikke med i datagrunnlaget. – I mjølkeproduksjon er det små forskjeller i tidsbruken mellom de to driftsmåtene. Litt mer tid går kanskje med til kalvestell i dieperi-oden og til arbeid i beitesesongen når en driver økologisk, sier Martha Ebbesvik, rådgiver i NORSØK.

Hva med effektiviteten?

Studentene fant at det var forskjell mellom den midlere inntektseffektiviteten for de to gruppene, mens middelet for økobrukene var 83 % var middelet 76 % for de konvensjonelle. Den høyere effektiviteten blant økobruka kan blant annet forklares med lave variable kostnader, merpris og god drift. Andre undersøkelser har påpekt at økobønder har høyere utdanningsnivå, indre motivasjon og større interesse for ikke-økonomiske faktorer enn sine konvensjonelle yrkesbrødre, noe som også kan være med og forklare forskjellene.

Bjørn Gunnar Hansen konkluderte sitt innlegg med at med de forutsetningene økologiske bruk har, er de mer effektive enn konvensjonelle bruk,

Bjørn Gunnar Hansen, TINE SA

dvs. at de må være mer effektive for å oppnå samme lønnsomhet som de konvensjonelle.

Kilder

Haga, H. & K. B. Lindblad 2018. Lønnsomhet i økologisk og konvensjonell melkeproduksjon. Har valg av driftstype effekt på lønnsomhet? Masteroppgave i økonomi og administrasjon, Norges Handelshøyskole. <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2560062>

Lenning, M.I. & K. Moland 2016. Hva kjennetegner en inntektseffektiv produksjon av melk og storfekjøtt? Masteroppgave i økonomi og administrasjon, Norges Handelshøyskole. <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2403513/Moland.pdf?sequence=1>